A szegedi evezés története

A hosszú tél után végre itt a jó idő (talán már a nyár is), szinte egyik napról a másikra megtelik a Tisza és partja a vizek szerelmeseivel. Szeged egyetlen evezős klubja, a Vízügyi Sportegyesület evezősei már kora tavasszal vízre szálltak, hogy nap mint nap nekifeszülve a lapátoknak, minél jobban felkészüljenek az idei évad hazai és külföldi kihívásaira, az evezős versenyekre.

Sajnos, ettől az évtől kezdve nem az évek óta megszokott helyről, az újszegedi mederőrteleptől, hanem a régi tápéi télikikötőben „elfekvőbe" rakott katamaránról indulnak a mindennapos, önkéntes vízi robotra. A vízitelep már nem az evezősöké és sajnos nem is a vízügyeseké. Bizony nincs mást tenni, egyszerűen el kell hinni, hogy egy újabb nagy értékkel lett szegényebb az Ativizig és ezáltal a város evezős társadalma.

A városnak ezen a csodálatos helyén lévő vízitelep a SZEVIÉP Kft. tulajdona lett.

Az evezősök „kiszorulásával" a város olyan helyzetbe került, amilyenben „modern korában" soha nem volt. A Tisza a város főutcája. Szinte hihetetlen, hogy a Tisza belvárosi szakaszán nincs egyetlen evezősház sem, ebből adódóan evezőshajót is csak elvétve látni. (Ne tévesszük össze őket a kajakosokkal! Mint már egyszer valakinek „elmagyaráztam", a kajakos a vizet a háta mögé lapátolja, az evezős viszont úgy evez, hogy „háttal megy előre". Mostantól az is különbség, hogy a kajakosok láthatók a város vizén, az evezősök viszont nem!...)

Merthogy sajnos bizony úgy van: hogy a Tisza városi szakaszáról eltüntek az evezősök. Akit még soha nem sodort semerre a Tisza, aki azt hiszi, lehet Szeged környékén a Tiszán hosszan lefelé haladva is kezdeni az edzéseket, az talán meg sem érti, miért nem látja a belvárosi szakaszon azokat az evezősöket, akik Tápén szálltak vízre. Én nem is árulom el neki!

A város eddig is szegényes vízi élete mára még sivárabb lett. Csak az szégyellje magát érte, aki tehetett volna (tehetne!) valamit is azért, hogy másképp legyen!

Mert valaha másképp volt!

A szegedi evezés régebbi, mint a többi hasonló adottságú magyar város evezős múltja. A Magyar Evezős Szövetség 1893-as megalakulását jópár évvel megelőzve itt már ígéretes evezős klubélet volt.

A kezdetekről Pap Kornélia „Vizek szabadja lettem" című könyvéből idézek (talán nem haragszik meg érte, hiszen szebben, tömörebben, azt hiszem, senki nem tudna ezekről az évekről beszélni):

„Már 1870-ben Szegedi Csolnakázó Egylet néven evezősegyesület alakult, és ezzel megkezdődött a szegedi evezés története. Ez szorosan összefonódik a város történetével, és mint ahogy város, úgy ez a sportág is állandó küzdelmet vívott a Tiszával. A Szegedet földig leromboló 1879-es nagy árvíz mentési munkálataiból a csolnakázó egylet ifjai is kivették a részüket ormótlan, ladikszerű versenyhajóikkal. A sportág együtt fejlődött a gyorsan újjáépülő várossal. Előbb, mint az országos szövetség, alakult meg itt 1889-ben a Tiszai Regatta Szövetség; szegedi evezős, Meák Gyula lett az első magyar egypárevezős országos vidék-bajnok, és Szeged büszkélkedhet azzal is, hogy színhelye volt az első „hölgyverseny"-nek, amelyet négyesben rendeztek a Tiszai Regatta Szövetség 1892. július 12-i versenyének keretében!

A szegedi evezés történetét a sikerek és a kudarcok mind a mai napig éppen olyan szeszélyesen alakították, mint amilyen szeszélyes és kiszámíthatatlan folyó maradt a Tisza. A folyó – amely hátára vette az egyre szebb, egyre karcsúbb versenyhajókat – úgy játszott az evezősökkel, ahogy kedve tartotta. 1925-ben például a jeges árban elsüllyedt a Szegedi Csolnakázó Egylet úszóháza. Egy pesti egyesülettől vett régi úszóházat a Dunán vontattak le, de mielőtt az elérte volna a Tiszát, annak magas vízállása miatt elakadt a titeli hídnál. Később, 1928-ban ez a csónakház is a Boszorkány-sziget melletti télikikötőben süllyedt el. Szinte jelképes, hogy a szegedi evezőssport 100 éves jubileumára rendezett és gondosan előkészített nemzetközi regattát is elmosta a Tisza, a kitűzött napon még a csónaktartó állványokat is víz borította.

Hullámsírba hanyatlott, elégett a második világháborúban valamennyi szegedi úszóház, szinte valamennyi versenyhajó, minden felszerelés. A harc a szegedi evezés újjáélesztéséért, túlzás nélkül, hősiesnek mondható. Aki ismeri ezt a harcot, azt, hogy miképpen kerestek otthont a szegedi evezősök a háborúból ittmaradt német uszályon, majd egy vasvázas sátorban, romos, lebontásra ítélt szivattyúházban, végül egy iskola használaton kívüli ebédlőjében, csak az tudja megérteni mai boldogságukat. Ennyi hányódtatás után tulajdonképpen csak 1978-ban értek biztos révbe. Ekkor a Szegedi Vízügyi S.E. kebelén belül kezdhettek hosszú idő után először önálló életet. Az újszegedi vízitelepre költöztek, ahol a csinos parti klubház előtt a Tiszán minden igényt kielégítő úszó hajótároló is épült, szépen gyarapodik a hajóállomány és a versenyzők létszáma."

Itt egy pillanatra félbeszakítom Pap Kornéliát, mert el kell mondanom, hogy az Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság – és elsősorban akkori igazgatója, dr. Simády Béla – jóvoltából 1981-ben egy új, nagyszerű evezős létesítmény épült, a Matyéri víztározón elkészült a szegedi evezőspálya. Az avató versenyre érkező evezősök és érdeklődők álmélkodva látták a csodát, Európa egyik legjobb evezőspályáját. És itt megint Pap Kornéliát kell idéznem, mert a látványt olyan szemléletesen írja le, amit én nem tudok felülmúlni:

„A csillogó víztükör közepén mesterséges sziget, annak egyik oldalán nyíllegyenes vízszakasz, amelyet gyöngysorként színes bójasorok osztanak pályákra. A mesterséges tónak azon a végén, ahonnan a szép látványban gyönyörködtem, hosszú kikötőtutajok nyúlnak a vízbe.

Hol láttam hasonlót? Moszkvában, ahol 1973-ban avatták a világ akkor legkorszerűbb, azóta is sok új evezőspályának mintául szolgáló vízisportbázisát, amely színhelye volt 1980-ban az olimpiai kajak-kenu és evezősversenyeknek is. Igen, itt, Szegedtől négy kilométerre megtalálható a moszkvai versenypálya mása!

Valami kézzelfogható, valóságos dologért kutattam át szememmel a síkságot, mert attól tartottam, a hőség játszik velem csúnya tréfát és délibábot látok. Két ember közeledett. Paroláztunk, szót váltottunk.

Elmondták, hogy a pálya rezsűjét füvezték, de nehezen kel a fű, most próbálják öntözéssel serkenteni, mert vészesen közeleg a pályaavató és szeretnék, ha akkor már zöld part várná a látogatókat, a versenyzőket.

Nem délibáb, valóság volt a pálya, a tervezett időben, emlékezetes szép verseny keretében megtörtént az avatás is."

Az avató verseny eredményei nem olyan fontosak, mint az, hogy ezután minden évben egyre rangosabb versenyek következtek.

1982-ben IBV, 1989-ben evezős ifjúsági világbajnokság, közben évente Szegedi Regatta néven nemzetközi evezősverseny és napjainkig töretlen folyamatossággal évek óta az országos ifjúsági és felnőtt evezősbajnokság.

A pályát a világ legjobb evezősei, kajak-kenusai, sporthorgászai és motorcsónakosai is megismerték, elismerték és megszerették. A szegedi evezés 1978-tól felfelé ívelő csillaga – minden igazán szegedi örömére – töretlenül haladt látványos útján. A város evezős sportját a Szegedi Vízügyi Sportegyesület irányította (és irányítja ma is). Első elnöke Wolf Mihály volt, őt 1982-től 1991-ig e sorok írója követte, utána öt évig Tripolszky Imre töltötte be ezt a posztot, a mai elnök pedig Kurucz Gyula. Az evezős szakosztály elnöke kezdettől fogva dr. Simády Béla, az Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság akkori igazgatója volt, akinek neve a szegedi evezés újkori (eddig 18 éves) történetébe csak arany betűkkel írható be, mert a nagyszerű állóvízi pálya, a tökéletes felkészülést lehetővé tevő vízitelep, a felújított hajópark, az edzés és versenyzés hazai szinten mérve igen jó feltételei, az eddig elért ötvennél is több magyar bajnoki cím (plusz nagyjából ugyanannyi ezüst és bronzérmes országos bajnoki helyezés), a nemzetközi versenyek sikerei és Szeged város mai evezős sportja elsősorban még ma is neki köszönhető. Sajnos, 1993. május 19-től nincs többé közöttünk. Halála az egész magyar evezős sport nagy vesztesége. (A szegedié különösen az!)

Simády Bélán kívül még két olyan ember van, aki igazán sokat tett a szegedi evezős sport minden hozzáértő és szimpatizáns által elismert akkori (és még mindig ebből táplálkozó) eredményeiért. Az egyik Soós Pista bácsi, aki a hajdani Szegedi Csolnakázó Egylet tagjaként hosszú ideig igen sikeres evezős versenyző is volt, de ennél sokkal nagyobb érdeme az, hogy Lengyel Sándorral együtt a háború után ő élesztette fel Szegeden a vízi életet, az evezős sportot.

Pista bácsi életének szinte minden percét a vizen töltötte, fáradhatatlanul nevelve, oktatva az evezős palántákat. Nagy álma volt az önálló vízitelep, az úszó hajótároló és az állóvízi evezőspálya. Ez utóbbi avatásakor a legboldogabb embernek vallotta magát. Sajnos, az itt rendezett legnagyobb versenyt, az evezős ifjúsági világbajnokságot már nem élhette meg, 1987-ben egy reggel nem ébredt fel. Fájó hiányát ma is érezzük. A másik főszereplő Sebesvári Mihály, aki kezdettől fogva a szakosztály vezetőedzője, az eredmények közvetlen kovácsolója, az evezés elkötelezett szerelmese. Nagy szerencséje a szakosztálynak, hogy magáénak tudhatja. A keze alól magyar bajnokok sora került ki és nálunk nevelkedett, itt lett evezős a mai evezős élet két nagy tehetsége, nagy nemzetközi versenyek magyar sztárja, az atlantai olimpiára készülő magyar válogatott két erőssége, Szögi László és Dani Zsolt is. Példájuk nagy vonzerő, az evezős sport mindennél jobb reklámja.

Bízunk benne, hogy Sebesvári Mihály (és két edzőtársa, Remes Sándor és Sobják Ferenc) még sok tehetséges fiút-lányt talál, akiből a mai – reméljük, hogy csak átmenetileg nehezebb – körülmények között is sikeres, a szegedi evezés hírnevét öregbítő evezőst nevelhet. Jó lenne, ha a város érdekében végzett munkájukat észrevennék és segítenék azok, akiknek módjukban áll!
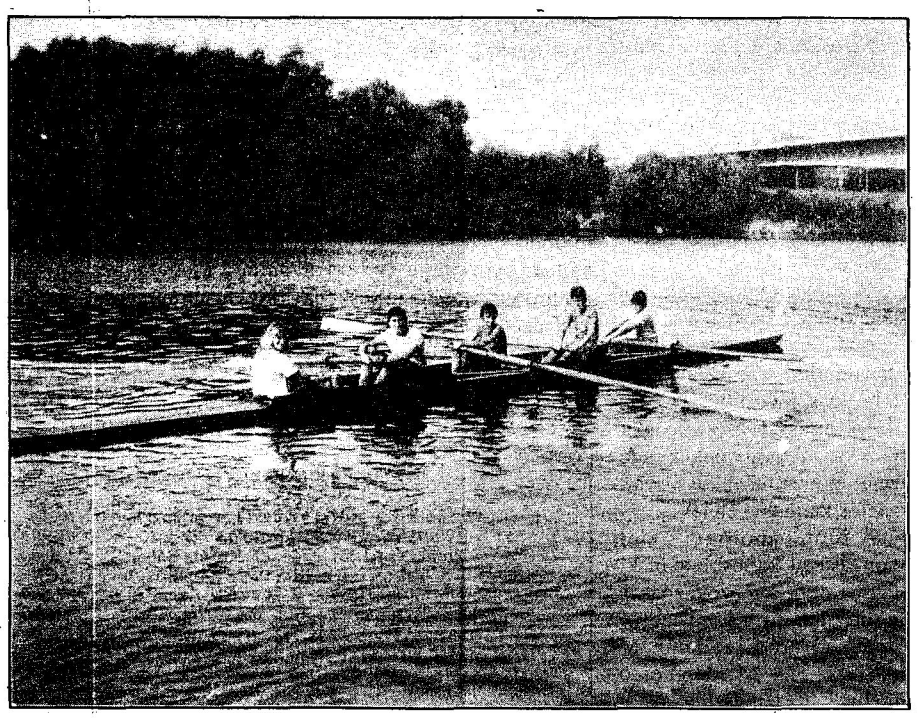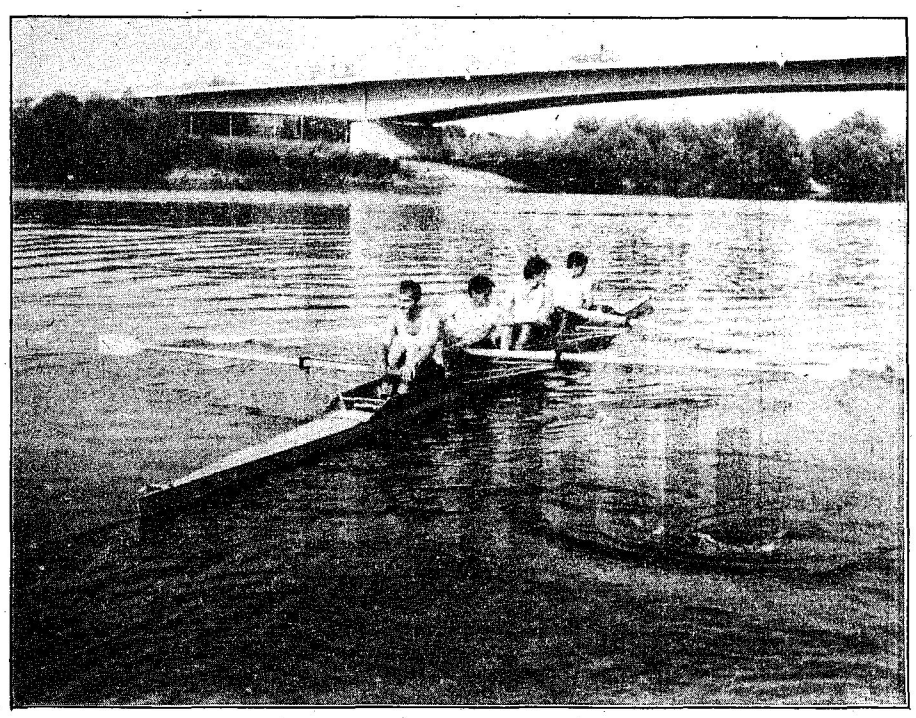
Benke György
a Szegedi Vízügyi SE.
elnökségi tagja